

**Türkiye Bilgisayar Mühendisleri ve
Programcıları Derneği
2002**

E- YAŞAM

(E-DEVLET & E-TOPLUM)

1) Olması Gerekenler

- **Türkiye'deki bütün kamu kurum ve kuruluşlarına ait veritabanları tek bir yapı altına toplanmalı; Bu anlamda bütün kurumlara ait veritabanları birleştirilebilecek şekilde tekrar düzenlenmeli ve kurumların birbiri arasında veri transferi yaparak bilgi adacıklarının oluşması engellenmeli ve her kurumda tutulması gereken bilgiler diğer kurumlarla güvenli bir şekilde paylaşılmalıdır.**
- **Bütün vatandaşların akıllı kimlik verilmeli; Devletimizin bütün vatandaşlarına dağıttığı bütün kimlik bilgileri tek bir kart altında toplanmalı ve parmakizi, resim gibi kişiye özel bilgilerle korunmalıdır.**
- **Bütün vatandaşlara e-mail adresi verilmeli; Vatandaşlık numarasıyla eşgüdümlü birer e-mail adresi bütün yurttaşlarımıza verilmelidir. Böylece, devletimizin bütün tebligatları elektronik ortamda yapılabilecek. Aynı zamanda bu e-mail adresi e-hizmet olarak yayınlanacak servislere bir temel teşkil edecektir.**
- **E-Yaşam süreçleriyle ilgili olarak bütün etik kural ve kanunlar süratle gerçekleştirilmeli; Gerekli kanuni alt yapı olmadan, gerek e-ticaret, gerekse elektronik bilgi güvenliği konusunda yaptırımlar olmayacak, dolayısıyla uygulamada istediğimiz yaygınlığa ulaşmayacaktır. Dolayısıyla süratle e-imza, bilgi güvenliği ve Ulusal Güvenlik ve Bilişim konularında gerekli kanuni alt yapı sağlanmalıdır. Bu konuda, TBMM'de, konu ile ilgili sivil toplum örgütleri ile birlikte bir Bilişim Hukuku komisyonu kurulmalıdır.**
- **E-Devlet,E-Yaşam konuları ile ilgili işlerin yürütülmesi, koordinasyonu ve projelendirilmesi anlamında, Milletvekilleri, Başbakanlık, Bilişim ve Bilgisayar konularında faaliyet gösteren Sivil Toplum Örgütlerinden meydana gelen Bilişim Uygulama Üst Kurulu oluşturulmalıdır.**
- **E-İmza ve E-Noter kurumları süratle kurulmalı;Bu kurumların, devletin göstereceği sivil toplum kuruluşlarının denetiminde veya onların kuracağı ve yüksek derecede korunan kurumlar olmalıdır. Dolayısıyla, bu kurumları yayımlayacağı sertifikalarla güvenli bilgi iletişim yapısına ulaşmış olacağız.**

2) Yapılması Gerekenler

e-KİMLİK

Bu bildiğimiz kredi kartlarının gelişmiş tipi akıllı kartlardır. Bunun için bütün kredi kartlarının tek kimlik kartında tutulabilir. Sağlık raporlarına – reçetelerine bir vatandaşın bütün resmi ve kişisel evraklarını üstünde taşıyabilir. Yalnızca kendisinin müsaade ettiği veya Devletin çok yetkili Hakim-Savcı veya üst düzey güvenlik biri tarafından kartların

içeriğine ulaşılabilir.

Şuanda, Devletimiz bir vatandaşa tam 14 ayrı kimlik kartı vermekte. Nüfus Cüzdanı, Vergi Kimlik Kartı, SSK-Bağkur-Emekli Sağlık Karneleri, Pasaport, Askeri-Polis ve Mesleki Kimlik vs. Bir kimliğin maliyeti 14 Milyon TL'sını geçmekte. Ayrıca sağlıklı ortamda tutulan bu bilgilerin sürdürülebilirliğini sağlamak için senelik kimlik başına düşen maliyetin 110 Milyon TL'dir.

Bu kadar maliyete karşılık, Akıllı Kartta tutulacak bütün bu kimlik bilgileri, Java kimlik kartıyla 7 \$ aşağı kart maliyeti + yazılım maliyet bir kereye mahsus verilecek ve Devletimiz vatandaşlarımızın bütün bilgilerini güvenli bir ortamda tutmuş olacak.

Bütün bu kimliklerin tek bir kart içinde toplanması, E-Yaşam, E-Devlet süreçlerinde, temel bir platform sağlayacaktır. Bu kimlik bilgilerine, yetkilendirilmiş kurumlar kendilerine ait kontrollerle inceleme şansına sahip olacaktır. Aynı kimlikle, pasaport işlemleri, ehliyet, nüfus doğrulama, sağlık işlemlerine ait bilgiler sorgulanabilecek ve her vatandaşımıza verilecek T.C Vatandaşlık numarasıda işlevsellik kazanmış olacaktır.

Her vatandaşa sadece bir tane verilecek olan e-kimlikle, yukarıda saydığımız bütün tanımlayıcı bilgiler yüklenebilir, ayrıca, parmak izi, ses, resim gibi BIOMETRIC tanımlamalarla da o kimliğin ilgili kişiye ait olduğu bilgisine taşınabilir hale gelir. Böylelikle, hem kişilerin güvenlik ve sosyal anlamda topluma tanıtımları tek bir noktadan yapılmış olacak, hem de devletimizin bu kimliklerin doğruluğunu ve devamlılığını sağlayacak kuruluşların sayısı azaltılmış olacaktır.

Aynı zamanda, bu e-kimlik sayesinde güvenli e-ticaret içinde gerekli olan şifreleme e-kimliğin kendisi sayesinde yapılacaktır.

e-sağlık uygulamaları içinde, bu e-kimlik bir alt yapı teşkil edecek, ülkemizde yapılan MERNİS projesine ait bilgiler de işlevsellik kazanmış olacaktır.

BİLGİ HAVUZU

Devletimizin bütün kurumlarında, Bilgisayar kullanılmakta. Her bir kurum, kendi ihtiyaçlarına göre uygulamalar yazdırmakta ve girilen bilgilerde farklı format ve ortamlarda saklanmaktadır.

Aynı bilgiyi gösteren(Kimlik Numarası, Doğum Tarihi) alanlar, farklı sistemlerde, farklı database'lerde, farklı yöntemlerde tutulduğundan dolayı bilgi adacıkları oluşmaktadır. Hem Maliye Bakanlığında, hem de Nüfus İşleri bilgisayar sistemlerinde aynı numara verilmediğinden dolayı hangi vatandaşın hangi emlaka sahip olduğu gibi sorgulamalar yapılamamaktadır.

Ayrıca, parmak izi gibi bir bilgi dahi, pasaport dairesinde farklı, Jandarma İstihbaratında farklı, Adi Suçlar Kısmında farklı olarak tutulmaktadır. Dolayısıyla aranmakta olan bir şahıs, parmak izine göre sorgulanamadığından dolayı yurtdışına çıkabilmektedir.

Devlet İstatistik Kurumu, bütün kurumlardan bilgilerine ulaşamamakta. Bu yüzden, kendisine ait bilgi tabanı oluşturmaktadır. Hem Ulusal Güvenlik anlamında, hemde geleceğimizi şekillendirmek için bütün bu bilgilere şiddetle ihtiyacımız vardır.

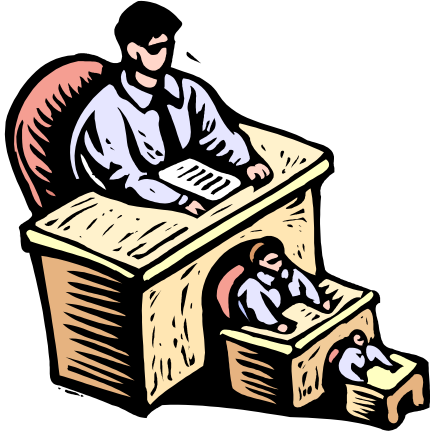
5 yıllık kalkınma planları, ekonomik göstergeler, yeni sanayi dalları, elektrik tüketimi vs gibi bilgilerle ihtiyaçların şekillendirilmesi ve doğru anlamda yatırım yapılmaya gereksinim duyan Türkiyemiz'de, bilgiler tozlu saklama ortamlarında heba olmaktadır.

Sonuç olarak, yapılması gereken, öncelikle bundan sonra yapılacak programlarda kullanılmak üzere, Ulusal bir tanımlama standardı belirlenmelidir. Ayrıca, her bir kurum kendi bilgisini belirlenecek formatta, XML veya diğer şekillerde e-Türkiye database'ine gönderilmesi sağlanmalıdır. Tabi bu gönderimde gerekli güvenli tedbirleri alınmalıdır.

e-Türkiye veritabanı sayesinde, bütün kurumların ürettikleri bilgiler tek bir yapı altında toplanacak, dolayısıyla doğru karar verebilmemizi sağlayacak bilgilere ulaşımı sağlamış olacağız. Bu bilgiler ışığında, geleceğimizin şekillendirilmesi, kaynak planlaması ve performans yönetimi yapabilecek hale geleceğiz.

Böylece, vatandaşlarımızdan toplanan vergiler, tekrar vatandaşlarımıza en etkin ve doğru bir şekilde hizmet olarak aktarılacaktır. Devletimizin asli olan bu görevini, şeffaf bir ortamda sağlıklı bir şekilde yapabilmesi için buna ihtiyacımız vardır.

Ulusal Güvenlik anlamında, bilgilerimizin tek bir yapı altında güvenli bir şekilde saklanacak, her türlü saklama, korunma işlemleri gerçekleştirilmiş olacaktır.

e-DEVLET

e-Devlet kavramı; gerçek anlamda vatandaş-devlet bağlantısını kuran sade bir web sitesinden çok daha ileride olup politik ve sosyal gücün büyük bir devrim geçirerek tam anlamıyla online olarak yapılmasıdır. Bu sistem yalnızca yeni teknolojiyi kullanarak servis sağlamaktan çok devlet ile vatandaş ilişkisini yeni bir düzeye taşımaktadır.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere, e-Devlet kavramı bir olgudur. Devletin asli görevi olan vatandaşa hizmeti elektronik platformun sağladığı avantajlarla en iyi şekilde yürütülmesidir. Devlet kapısı e-ziyet kapısı olmaktan çıkar ve bir e-hizmet kapısı olur. Kuyruklar oluşmaz, gereksiz bürokratik engellerle yatırımcılar kaçmaz, verilen vergiler şeffaf bir ortamda takip edilir, şeffaf bir ortamda düzenlenen ihalelerle rüşvet iddiaları son bulur.

Kısacası, gelişmiş medeniyetlerden daha ileri bir noktada, Pazartesi-Cuma 08:30-17:30 mantığından çıkılıp 7x24 saat hızlı bir şekilde işleyen bir sisteme ulaşılmasını sağlayacaktır.

Bunun yapılması için, belirlenen stratejiler maalesef çok dağıtılmıştır. Birbirlerine geçen projeler yürütülemez hale gelmiştir. E-Avrupa + programına derhal dahil olmamız için önümüzde dar bir süreç bizi beklemektedir. Üsteli, tüm bunları Avrupa'ya girmek için değil, kendi yaşam standartlarımızı yükseltmek için yapmalıyız.

Yapılacak işlem, e-Devlet projesini, doğumdan-ölüme kadar geçen insan sürecinde değerlendirmek gerekir. Tanımlanacak her bir proje için bir fizibilite çalışması yapılmalı. Ayrıca, bunun finansal maliyeti ve tahimini sağlayacağı tasarruf ile hesaplanacak getiri katsayısı belirlenmelidir. Bu bilgiler e-Türkiye proje dosyasına girilerek, getiri katsayısı ve önem derecesine göre dizilerek önceliklendirilmeli, kurulacak bir fona'da toplanan tasarruflar aktarılmalıdır. Bu fon sayesinde de, diğer projeler harekete geçirilmelidir.

e-Devlet, projesine yıllık 2 Milyar \$'lık bir kaynak aktarılacağı bilgileri vardır. Anlatmaya çalıştığımız yöntem sayesinde, yüksek getiri katsayısı olan projelere eğer gerekli ilk yatırımlar yapılırsa, getiri kat sayısı ile diğer projelerden gelecek getirilerle diğer projeler çok rahatlıkla finanse edilebilir. Nitekim, SSK ve Sağlık sektöründe yıllık 1 Milyar \$'lık bir kayıp olduğu düşünülürse, aslında projelerin finansmanı kendi içlerindedir.

Sonuçta, her bir projenin kapsayacağı kesimin çok iyi hesaplanması gereklidir. Geliştirilecek uygulamalar çok kolay bir şekilde kullanabilmeli, gözle görülür fayda sağlamalı ve mümkün olan en az maliyetle çok yüksek bir tasarruf sağlanmalıdır. Şu an içinde bulunduğumuz ekonomik durum ortadadır. Kaynakların heba edilmemesi ve iyi kullanılması gerekecektir.

e-ÖĞRENİM

Eğitimi sistemimizde, modern çağın gereksinimi olan, multimedya gereçleri maalesef yeterli anlamda kullanılmamaktadır. Ayrıca, bireyin algılama hızına göre bir öğretim sistemimiz yoktur. Pazartesi-Cuma Sabahçı-Öğlenci olarak ayrılan bir sistemde, çalışan ve hızlı düşünen öğrencilerimiz sistemde ezilirken, daha yavaş algılayan ve özel eğitime ihtiyaç duyan gençlerimizde aynı mağduriyetle karşı karşıya gelmektedir.

Dolayısıyla, e-öğrenim sayesinde, bireyin kendi öğrenme hızına uygun, saatlerle sınırlandırılmamış bir öğretim sistemiyle, akıllı sınıflar içinde bir kaynak teşkil edilecektir. İlk ve Orta öğretimin birleştirilmesi ile birlikte, bireylerin kendileri için gerekli olabilecek temel eğitimleri almaları(bilgisayar, yabancı dil), ve bütün görsel ve işitsel, bedensel ve oyun aktiviteleri ile öğrenme kanalları açılmalıdır.

Temel eğitimi almış olan gençlerimize, isterlerse elektronik ortamda, isterlerse sınıfsal ortamda karmaşık ve uygulamalı bir eğitim modellemesi sayesinde, hem çalışmalarını hem de öğrenmeleri için fırsat sağlanmış olacaktır.

Dolayısıyla, sınıf geçme değil ders alma ve konuya vakıf olma anlamında tamamlanan eğitim, bireysel yetkinlik anlamında da bir gösterge olacaktır.

Ayrıca, fiziksel özüründen dolayı eğitim sistemine katılamayan bireylerde elektronik ortamda bu dersleri alabilecek ve kendi kişisel gelişimlerini de tamamlamış olacaklardır. Nitekim, üniversitelerimizi çeşitli önlisans, lisans ve yüksek lisans uygulamalarını da elektronik ortama taşımaktadırlar.

Dolayısıyla, binaya, elektriğe ve sudan çok, içeriğe ve öğretim sorumlusu ve sistemine yatırılan kaynak sayesinde eğitim kalitemizin yükseltilmesi, ve her anlamda da fırsat eşitliği sağlanmış olacaktır.

e-Öğrenim sayesinde, gençlerimizin bireysel yetkinlikleri tamamlanmış, bizleri istediğimiz anlamda, Dünya'nın herhangi bir yerinde temsil edebilecek, gerekli bilgi gereksinimleri ile donatılmış ve geniş bir ufka sahip ve Dünya Vizyonunda hareket edebilecek hale geleceklerdir.

Her bir gencimizin bu duruma gelebilmesi için, eğitim dalında da e kavramını hayata geçirmeliyiz.

e-SAĞLIK

e-kimlik ile tanımlanan vatandaş, sağlık uygulamalarına erişebilme hakkı kazanacaktır. İlgili bireyin, hangi kuruma bağlı olduğu(emekli sandığı,ssk,bağkur,özel sigorta) tesbit edilecektir. Doktor, Hemşire ve Eczane'lere kurulan sistemler sayesinde, online olarak hangi doktorun hangi hastaya hangi ilaçları verdiği, bunların hangi eczanelerden sağlandığı gibi bilgiler otomatik olarak sorgulanabilecek, kaçaklar ve israfın önüne geçilebilecek, ve burdan elde edilen gelir, sağlık sisteminin iyileştirilmesi amacıyla kullanılabilir hale gelecektir.

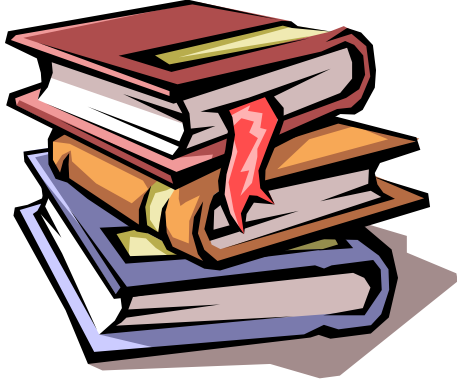
Günümüzde, Neşter operasyonlarıyla anılan Sağlık sektöründe, maalesef ciddi yolsuzluklar her siyasi dönemde meydana gelmiş, bu sektöre bir önlem getirilememiştir. Halkımızın bir kısmı, kendisine hastalığında yardımcı olacak bir el aramak için sabahın erken saatlerinde kuyruklarda beklerken, yada koridorlarda sedyede yatarken, bu sektörü sömüren çeteler, zevk-ü sefa içerisinde geçmektedir. Sadece göz cihazlarında yaklaşık olarak 50-60 milyon \$'lık bir ranttan söz edilmektedir.

Bahsetmeye çalıştığımız, sistemin kurulması sonucunda, sağlık sektöründe çalışan her bir kişiye ve bu sistemden yararlanan vatandaşlarımıza, e-kimlik'in bir fonksiyonu olarak kullanılacaktır. Kurulacak sistem sonrasında işleyiş aşağıdaki şekilde olacaktır:

- Hasta, doktora gider, doktor teşhisini yapar. Ve ilaçları bilgisayar sistemine girer.
- Doktor, kartını geçirir, daha sonra hasta kartını geçirir, reçete bilgileri hasta kartına kopyalanır.
- Hasta, eczaneye gider, eczacı kartının geçirir, daha sonra hasta kartını geçirir, ve reçetede yazılı ilaçlar ekranda gözükür. Ve ilaç hastaya teslim edilir.
- Sonuç olarak, hangi doktorun hangi hastaya, hangi ilaçları yazdığı ve bunların hangi eczaneden temin edildiği online olarak izlenir. Genel olarak sağlık bakanlığı stok kontrolünü anında izler ve hangi ilaçları satın almasına karar verir. Böylece, israf ve kaçakların önüne geçilir.

Ayrıca, daha sonra geçmesi düşünülen Aile Doktorluğu kavramına da bir zemin hazırlayacaktır. Emekli Sandığı'nın İnternette üzerinden yaptığı kayıt zorunluluğu sonrasında, sadece reçete kontrolleri ile günde 1 Trilyon(Takvim Yılı Dahil) tasarruf sağlanmıştır.

Yaklaşık 1 Milyar \$'lık bir kaybın olduğu sağlık sektörüne, bahsettiğimiz sistem kurulduktan sonra, %98'e varan bir verimlilik kazanılacak ve sistemdeki kaçaklar, tekrar sisteme girerek, Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarının hak ettiği sağlık hizmetine kavuşmuş olacağız.

e-HUKUK

e-Hukuk kavramı, hem yapılacak e-işlemlerin dayanağı anlamında Hukuksal süreçleri, hemde gündelik Hukuksal süreçlerimizin elektronik ortama transfer edilmesiyle sağlanacak faydayı tanımlamaktadır.

Dolayısıyla, öncelikle diğer e-süreçlerin işlevsel olabilmeleri için gerekli olabilecek her türlü, e-imza, e-noter, e-bilgi, Ulusal Güvenlik yaptırımları gibi kanuni alt yapının sağlanması gerekmektedir.

Ayrıca, Şu anda içinde yaşadığımız Hukuksal sürecin iyileştirilmesi anlamında da gereken atılımlar yapılmalıdır. Binlerce dava dosyası beklemekte, sonuçlandırılmayan alacak davaları yüzünden MAFYA organizasyonları prim yapmakta, Adalet sistemi çökmektedir.

Halbuki yapılacak işlem son derece basittir. Adliyelerimize, gerekli olan bilgisayar sistemleri olmayan yerlerde tamamlanmalı, bütün dava dosyaları elektronik ortama aktarılmalı ve online olarak herhangi bir mahkeme dairesinden dava açma talebi yapılmalıdır.

Böylece, herhangi bir Avukat kendisine verilen ve e-kimlikle doğrulan sistem üzerinden ilgili mahkemeden randevu isteminde bulunabilir. Bu istem, sistem tarafından alınabilir. Ve otomatik olarak en uygun saate ilgili dava kayıt edilerek bir numara verilir.

Davalı ve Davacı takibi sistematığe bağlanır. Kayıplar önlenir. Gerekli olarak Adli sistemde iyileştirmeler yapılarak, halkımızın Adalete olan güveni tekrar yerine gelmiş olur.

Adalet kavramı, bir toplumu birlikte tutan en önemli etkidir. Bu yaşamamız için gerekli olduğu tüm toplumbilimciler tarafından kabul edilmektedir. Bu anlamda, e-Hukuk kavramı hem diğer elektronik kullanımın hukuksal alt yapısını düzenleyecek, hem de mevcut hukuksal süreçleri iyileştirerek, toplumun devlete ve adalet kavramına olan güvenini sağlayacaktır.